

Sajtóközlemény a Duna-völgy fejlesztéspolitikájáról és ökoszisztéma szolgáltatásainak, haszonvételi lehetőségeinek megőrzéséről szóló környezetpolitikai állásfoglalással kapcsolatban

Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa felhívja a kormányt és a helyi önkormányzatokat a Duna-völgy jövőjének rendszerszintű átgondolására és tervezésére. Az ombudsman frissen elfogadott állásfoglalása szerint a fejlesztési döntésekben célként kell megjeleníteni az ökológiai szolgáltatások lehető legteljesebb mértékű megőrzését, a leromlott vagy eltűnőben lévő szolgáltatások rehabilitációját. Független szakértőknek kell megnyugtató módon bizonyítaniuk, hogy a tervezett fejlesztések nem kockáztatják a biológiai sokféleséget, sőt, az ökológiai rendszerek megbomlott egyensúlyának helyreállítását szolgálják.

Korábbi vizsgálatát felidézve az országgyűlési biztos leszögezte: Magyarországnak nincsenek olyan nemzetközi jogi kötelezettségei, sem a vízi szállítással kapcsolatos gazdasági érdekei, amelyek indokolnák a hajózási szempontok kiemelt kezelését más ökológiai szolgáltatásokkal szemben. Ökológiai kockázatot rejt magában, hogy a Duna hajózhatóságával kapcsolatos hazai jogszabály sokkal szigorúbb követelményeket támaszt, mint amire Magyarországot a nemzetközi megállapodások kötelezik.

Fülöp Sándor úgy véli, hogy noha a Duna a hazai vízgyűjtő területén súlyosan terhelt, de még többé-kevésbé élő vízfolyások, felbecsülhetetlen értékű felszín alatti ivóvíz-tartalékok találhatóak. „A jövő nemzedékek iránti köteletségünk, hogy ezek védelmében minden tőlünk telhetőt megtegyünk” – fogalmazta meg az ombudsman. Véleménye szerint a kormányt arra kötelezik az ország elemi érdekei, valamint szerződésben vállalt nemzetközi kötelezettségei, hogy megakadályozza a nélkülözhetetlen természeti források további romlását. Az ombudsman hangsúlyozta azt is, hogy az ivóvíztartalékok sorsa nemzetstratégiai fontosságú kérdés.

A környezetbarát közlekedési és szállítási mód előmozdítása érdekében az ombudsman javasolja, hogy a Duna hajózhatóságával kapcsolatos beavatkozások tervezésekor érvényesüljön az Élőhely-védelmi Irányelv és a Víz Keretirányelv. Ezért minden esetben vizsgálendő, hogy milyen intézkedésekkel tartható fenn a jó ökológiai állapot, illetve, hogy a tervezett megoldásnak létezik-e környezetileg kedvezőbb, gazdaságosan kivitelezhető alternatívája.

A projektek tervezésének megkezdésével egyidejűleg stratégiai környezeti vizsgálatokat kell végezni, amelyekből kiderülhet, hogy a tervezett intézkedések miként illeszkednek Magyarország közlekedéspolitikájába.

Fülöp Sándor állásfoglalásában kitért arra is, hogy a regionális együttműködési kezdeményezések és a kormányprogram vitája kapcsán ismételten felmerült a Duna vízenergia-potenciáljának duzzasztóművekkel történő hasznosítása. Az ombudsman emlékeztet arra, hogy az elmúlt évtizedek tudományos vitáiban túlsúlyra jutott álláspont szerint a síkvidéki duzzasztóművekkel megvalósuló áramtermelés a súlyos ökológiai kockázatok miatt elfogadhatatlan. Ezért a biztos megnyugtatónak tartja a kormány 2011 februárjában tett nyilatkozatát, amely kizárja ilyen erőművek építésének lehetőségét a Duna magyarországi szakaszán.

Az ombudsman állásfoglalása megállapítja, hogy Szlovákia és Magyarország a Bős-nagymarosi vízlépcsőrendszerrel kapcsolatos jogvitája a Duna egyoldalú elterelése (1992) óta politikai feszültséget szül, és a működő rendszer folyamatosan súlyosbodó környezeti károkat okoz. „Magyarországnak tehát jó oka van rá, hogy az igényét képező vízmennyiséget teljes egészében az eredeti Duna-mederbe juttassa, és lemondjon a bősi áramtermelésben való részesedésről. Ez felelne meg a Nemzetközi Bíróság 1997-es ítéletében szereplő „éberség és megelőzés” elvének.” – véli Fülöp Sándor.

Fülöp Sándor szerint Magyarországnak létérdeke, hogy a határokat átlépő vízfolyások védelmére irányuló európai együttműködés felgyorsuljon és hathatós eredményekre vezessen. A nagybányaihoz hasonló balesetek megelőzése érdekében az országgyűlési biztos javasolja a kormánynak, hogy ragadja meg a lehetőséget, amelyet egyrészt a Duna Eurorégió létrehozására irányuló tárgyalások kínálnak, másrészt az unió soros elnökeként a magyar kormányfő megnövekedett mozgásteréből adódik, és törekedjen a kiemelt célok elérésére. A többi között arra, hogy készüljön el a Tisza és vízgyűjtő területének az érintett országok által elfogadott integrált vízgazdálkodási terve, amelynek be kell épülnie a Duna Eurorégió környezetvédelmi stratégiájába. Ez a terv tartalmazzon kötelező előírásokat a veszélyes létesítmények biztonságos működtetésére nézve. Megkülönböztetett figyelemmel kell kísérni a cianidos bányászati tevékenységnek az Európai Bizottság részéről esedékes felülvizsgálatát, és el kell érni e technológia betiltását – javasolja a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa.

2011. március 2.
JNOI